

**Özge ÇELEBİ**  
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi  
Roma Hukuku Anabilim Dalı  
Araştırma Görevlisi

# **VESAYET ALTINA ALINAN KÜÇÜĞÜN KATILIM HAKKI**

## İÇİNDEKİLER

|                          |      |
|--------------------------|------|
| ÖNSÖZ .....              | VII  |
| KISALTMALAR LİSTESİ..... | XVII |
| GİRİŞ.....               | 1    |

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### GENEL OLARAK VESAYET KAVRAMI, VESAYET TÜRLERİ VE DAR ANLAMDA VESAYETİ GEREKTİREN HALLER

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| I. VESAYET KAVRAMI.....                                           | 3  |
| II. AMACI .....                                                   | 6  |
| III. HUKUKİ NİTELİĞİ.....                                         | 8  |
| IV. UYGULAMA ALANI.....                                           | 10 |
| V. BENZER BİR HUKUKİ KURUM OLAN VELAYETLE<br>KARŞILAŞTIRMASI..... | 11 |
| A. Kaynakları ve uygulama alanı bakımından .....                  | 12 |
| B. Kişi üzerindeki yetki ve yükümlülükleri bakımından .....       | 14 |
| C. Sorumlulukları bakımından.....                                 | 15 |
| D. Yerleşim yeri bakımından .....                                 | 15 |
| E. Ücret bakımından .....                                         | 15 |
| F. Süre bakımından .....                                          | 16 |
| G. Sona erme bakımından .....                                     | 16 |
| VI. TARİHSEL SÜREÇTE VESAYETİN İNCELENMESİ .....                  | 16 |
| A. Roma Hukukunda Vesayet.....                                    | 17 |
| B. Türk Hukukunda Vesayet.....                                    | 22 |

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| 1. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin kabulünden önceki dönem .....  | 22 |
| 2. 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin kabulünden sonraki dönem ..... | 23 |
| C. Mevaz İsviçre Medeni Kanununda Yapılan Değişiklikler .....         | 24 |
| VII. VESAYET HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ.....                            | 25 |
| A. Orantılılık İlkesi .....                                           | 26 |
| B. Tıpe Bağılılık ve Tıpe Sınırlılığı İlkesi .....                    | 26 |
| VIII. VESAYETİN TÜRLERİ .....                                         | 27 |
| A. Kamu Vesayeti .....                                                | 28 |
| B. Özel Vesayet .....                                                 | 28 |
| IX. VESAYET ORGANLARI.....                                            | 30 |
| A. Vesayet Daireleri.....                                             | 30 |
| 1. Vesayet Makamı.....                                                | 31 |
| 2. Denetim Makamı .....                                               | 31 |
| B. Vasi.....                                                          | 32 |
| C. Kayyım ve Yasal Danışman .....                                     | 33 |
| 1. Kayyım .....                                                       | 33 |
| 2. Yasal Danışman.....                                                | 34 |
| X. VESAYET ALTINA ALINMAYI GEREKTİREN HALLER.....                     | 35 |
| A. Küçüklük.....                                                      | 36 |
| 1. Evlilik birliğı içinde doğan küçüklükler bakımından .....          | 38 |
| 2. Evlilik birliğı dışında doğan küçüklükler bakımından.....          | 41 |
| 3. Evlatlık ilişkisi varsa .....                                      | 41 |
| B. Kısıtlama .....                                                    | 42 |

**İKİNCİ BÖLÜM**  
**KÜÇÜĞE VASİ ATANMASI, VASİDE**  
**ARANACAK ÖZELLİKLER VE VASİNİN**  
**KÜÇÜK ÜZERİNDEKİ GÖREVLERİ**

|      |                                               |    |
|------|-----------------------------------------------|----|
| I.   | KÜÇÜĞE VASİ ATANMASINDA USUL .....            | 43 |
| A.   | Görev ve Yetki.....                           | 43 |
| B.   | Velayete Dair Kararın Yargılamaya Etkisi..... | 44 |
| C.   | Atama Kararı.....                             | 46 |
| 1.   | Geçici önlemler .....                         | 47 |
| 2.   | Birden fazla vasinin görevlendirilmesi .....  | 48 |
| II.  | VASİDE ARANACAK ÖZELLİKLER .....              | 50 |
| A.   | Genel Şartlar .....                           | 50 |
| 1.   | Vasi olmaya ehil olmak.....                   | 50 |
| 2.   | Erginlik.....                                 | 51 |
| 3.   | Vasi olma engelleri .....                     | 52 |
| B.   | Özel Şartlar.....                             | 54 |
| C.   | Özellik Arz Eden Haller.....                  | 56 |
| 1.   | Yakınların Öncelik Hakkı .....                | 56 |
| 2.   | Küçüğün ya da anne veya babanın seçimi .....  | 57 |
| 3.   | Vasinin Kabul Yükümlülüğü .....               | 58 |
| 4.   | Vasilikten Kaçınma Hakkı ve İtiraz.....       | 59 |
| III. | VASİNİN KÜÇÜK ÜZERİNDEKİ GÖREVLERİ .....      | 61 |
| A.   | Başlangıçtaki Görevleri.....                  | 61 |
| 1.   | Vasinin Göreve Başlaması ve Defter Tutma..... | 61 |
| 2.   | Değerli Şeylerin Saklanması.....              | 63 |
| 3.   | Taşınır ve Taşınmazların Satılması.....       | 64 |
| a.   | Taşınır mallar bakımından.....                | 64 |
| b.   | Taşınmaz mallar bakımından.....               | 65 |
| 4.   | Paraların Yatırılması.....                    | 66 |
| 5.   | Yatırımların Dönüştürülmesi.....              | 67 |

|                                                                               |    |
|-------------------------------------------------------------------------------|----|
| 6. Ticari ve Sınai İşletmeler .....                                           | 67 |
| B. Vesayetin Yürütülmesi Esnasında Görevleri.....                             | 68 |
| 1. Küçüğe Özen Gösterme .....                                                 | 68 |
| a. Küçüğün bakımına özen.....                                                 | 69 |
| b. Küçüğün eğitime özen.....                                                  | 69 |
| 2. Vesayet Altındaki Küçüğü Koruma Amacıyla<br>Özgürlüğünün Kısıtlanması..... | 70 |
| 3. Küçüğün Temsili .....                                                      | 72 |
| 4. Küçüğün Malvarlığının Yönetilmesi.....                                     | 73 |
| C. Vesayetin Sona Ermesi Halinde Görevleri.....                               | 74 |
| D. Vasinin Ücreti .....                                                       | 75 |

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

## **VASİNİN TEMSİL YETKİSİ KARŞISINDA VESAYET ALTINDAKİ KÜÇÜĞÜN HUKUKİ KONUMU, BU BAĞLAMDA KATILIM HAKKI KAVRAMI VE KULLANIMININ BELİRLENMESİ**

|                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I. VESAYET ALTINDAKİ KÜÇÜĞÜN HUKUKİ KONUMU .....                                   | 77 |
| A. Genel Olarak Küçüğün Ehliyeti.....                                              | 77 |
| 1. Küçüğün Hak Ehliyeti.....                                                       | 77 |
| 2. Küçüğün Fiil Ehliyeti.....                                                      | 80 |
| a. Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçükler bakımından.....                        | 81 |
| b. Ayırt etme gücüne sahip küçükler bakımından .....                               | 81 |
| B. Vesayet Altındaki Küçüğün Ehliyeti.....                                         | 83 |
| 1. Vesayet Altındaki Küçüğün Tek Başına Yapabileceği.....<br>İşlemler.....         | 84 |
| a. Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar ve karşılıksız<br>kazandırmalar bakımından..... | 84 |
| b. Vasinin rızası varsa .....                                                      | 84 |

|                                                                                      |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| c. Küçüğün ehliyetinin genişlediği haller .....                                      | 84  |
| 2. Vasinin Temsil Yetkisi ve Vesayet Dairelerinin İznini Gerektiren İşlemler.....    | 85  |
| 3. Yasak işlemler.....                                                               | 87  |
| 4. Değerlendirme.....                                                                | 88  |
| II. KÜÇÜĞÜN KATILIM HAKKI .....                                                      | 90  |
| A. Bir Çocuk Hakkı Olarak Katılım Hakkının Gelişimi.....                             | 90  |
| B. Katılım Hakkı Kavramı.....                                                        | 91  |
| C. Uluslararası Alanda Küçüğün Katılım Hakkı.....                                    | 93  |
| 1. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi .....                                | 95  |
| 2. Çocuk Haklarının Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi...97                        |     |
| 3. Avrupa Konseyi Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ..... | 98  |
| 4. Diğer Uluslararası Belgelerde Katılım Hakkı .....                                 | 99  |
| D. Türk Medeni Kanunu'nda Küçüğün Katılım Hakkı .....                                | 101 |
| III. KATILIM HAKKININ BAZI HAK VE İLKELERLE İLİŞKİSİ ....                            | 102 |
| A. Katılım Hakkının Çocuğun Bilgi Edinme Hakkı ile İlişkisi .....                    | 102 |
| B. Katılım Hakkının İfade ve Düşünce Özgürlüğü ile İlişkisi.....                     | 104 |
| C. Katılım Hakkının Ayrımcılık Yasağı ile İlişkisi.....                              | 104 |
| D. Katılım Hakkının Ebeveynin Yol Gösterme ve Yönlendirme Hakkı ile İlişkisi .....   | 104 |
| E. Katılım Hakkının Çocuğun Üstün Yararının Korunması İlkesi ile İlişkisi .....      | 105 |
| IV. KATILIM HAKKININ KAPSAMI VE KULLANILMASI.....                                    | 110 |
| A. Hakkın Kapsamı.....                                                               | 110 |
| 1. Küçüğü ilgilendiren her konuda görüşünün alınması .....                           | 110 |
| 2. Küçüğü etkileyen adli ve idari yargılamalarda küçüğün dinlenilmesi.....           | 111 |
| B. Hakkın Kullanılması.....                                                          | 112 |
| 1. Küçüğün Görüşünün Alınması .....                                                  | 112 |

- a. Küçüğün görüş oluşturma yeteneğine sahip olduğunun tespiti..... 114
- b. Küçüğün görüşünün alınması esnasında uygun ortam sağlanması..... 116
- c. Küçüğün görüşünün alınmaması gereken haller ..... 117
2. Küçüğün Doğrudan veya Uygun Bir Temsilci Aracılığıyla Katılım Hakkını Kullanması..... 118

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**  
**VESAYETTE KÜÇÜĞÜN KATILIM**  
**HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE**  
**SOMUT BAZI ÖRNEKLER**

- I. VASİ SEÇİMİNDE KÜÇÜĞÜN KATILIM HAKKININ UYGULANABİLİRLİĞİ..... 121
- II. VASİNİN TEMSİL YETKİSİ VE TMK m. 450’NİN DEĞERLENDİRİLMESİ..... 124
- III. VASİ İLE KÜÇÜĞÜN GÖRÜŞÜNÜN UYUŞMAMASI..... 126
- IV. VESAYETİN YÜRÜTÜLMESİNDE KÜÇÜĞÜN KATILIM HAKKININ SÖZ KONUSU OLDUĞU BAZI SOMUT ÖRNEKLERİN İNCELENMESİ ..... 128
  - A. Vesayet Altındaki Küçüğün Hazır Bulundurulabileceği İşlemler..... 128
  - B. Vasinin Küçüğe Özen Gösterme Görevi Kapsamında ..... 129
    1. Küçüğün Eğitiminin Belirlenmesinde ..... 129
    2. Küçüğü Koruma Amacıyla Özgürlüğünün Kısıtlanmasında 133
    3. Küçüğün Sağlığı Bakımından Uygulanacak Tıbbi Müdahalelerde Katılım Hakkı ..... 135
      - a. Genel olarak tıbbi müdahale kavramı ve hukuka uygunluğu..... 135
      - b. Küçüğe uygulanacak tıbbi müdahalede rıza ..... 137

---

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| c. Vasinin rıza göstermekten kaçınması veya küçüğün görüşüne aykırı hareket etmesi..... | 144 |
| d. Küçük üzerinde deney yapılabilmesi .....                                             | 146 |
| e. Gebeliğin sona erdirilmesi .....                                                     | 147 |
| C. Vesayet Altındaki Küçüğün Evlat Edinilmesi.....                                      | 149 |
| D. Vesayet Altındaki Küçük ile Kişisel İlişki Kurulması .....                           | 154 |
| E. Küçüğün Ergin Kılınması.....                                                         | 161 |
| F. Küçüğün Nişanlanması veya Evlenmesi.....                                             | 163 |
| 1. Nişanlanma Bakımından .....                                                          | 163 |
| 2. Evlenme Bakımından .....                                                             | 164 |
| a. Olağan evlenme yaşı.....                                                             | 166 |
| b. Olağanüstü evlenme yaşı.....                                                         | 167 |
| SONUÇ .....                                                                             | 171 |
| KAYNAKÇA.....                                                                           | 177 |